

Obsah

AUTOŘI	XXXIV
PŘEDMLUVA	XXXV

1. FORMULACE PŘÍPADU

1

Jiří Horáček, Marek Preiss, Mabel Rodriguez, Radka Kawaciuková

FORMULACE PŘÍPADU V PSYCHIATRII	2
---------------------------------------	---

Jiří Horáček

Diagnostický proces	2
Zhodnocení etiologických faktorů při formulaci případu	4
Použití diagnostických testů při formulování případu	4
Interakce zevních faktorů a dispozice jedince	5
Shrnutí: koncepční rámec pro formulaci případu v psychiatrii	6

INDIKACE PSYCHOLOGICKÉHO VYŠETŘENÍ	8
--	---

Marek Preiss, Mabel Rodriguez, Radka Kawaciuková

ORGANICKY PODMÍNĚNĚ PSYCHICKÉ PORUCHY

11

Roman Jiráč, Vanda Franková, Ján Praško, Dagmar Seifertová

DEMENCE A JINÉ ORGANICKY PODMÍNĚNĚ PORUCHY	12
--	----

Roman Jiráč, Vanda Franková

Úvod	12
Epidemiologie	12
Diagnóza	12
Diferenciální diagnóza	12
Vyšetření	12
Zásady léčby	14
Farmakoterapie demencí	14
Alzheimerova choroba	15
■ Etiopatogeneze	15
■ Kognitivní farmakoterapie Alzheimerovy choroby	16
■ Doporučený postup léčby Alzheimerovy choroby	18
Vaskulární demence a demence smíšené vaskulární + alzheimerovské etiologie	20
■ Terapie ischemicko-vaskulárních demencí	20
Demence s Lewyho tělisky (Lewy body disease)	20
Demence při Parkinsonově chorobě včetně poruch typu Parkinson plus (progresivní supranukleární obrna, demence při multisystémové atrofii)	21
Frontotemporální demence	22
Demence při Huntingtonově choree	22
Některé symptomatické demence	22
Organická halucinóza, organická porucha s bludy, organická katatonní porucha	23
Organicky podmíněné emoční poruchy	23
Lehká porucha poznávacích funkcí	23
Deliria	23

Nekognitivní farmakoterapie	24
Farmakoterapie afektivních poruch v rámci BPSD	24
■ Farmakoterapie depresí	24
■ Farmakoterapie úzkosti	25
■ Farmakoterapie poruch chování včetně přidružených psychotických příznaků	25
■ Farmakoterapie poruch spánku	26
Nefarmakologické přístupy v léčbě demence	26
Závěr	27
DELIRIUM	29
<i>Ján Praško, Roman Jiráček, Vanda Franková, Dagmar Seifertová</i>	
Úvod	29
Epidemiologie	29
Etiopatogeneze	29
Klinický obraz	30
Diagnóza	31
Diferenciální diagnóza	32
Některé důležité klinické stavy s deliriem	32
■ Odvykávací stav s deliriem (delirium tremens)	32
■ Akutní intoxikace s deliriem	32
■ Toxické psychózy	32
■ Demence s nasedajícími deliriózními stavy	32
■ Wernickeova encefalopatie	32
■ Cholinergní krize	33
Vyšetření	33
Zásady léčby	34
Prevence deliria	37
Závěr	37

3. NÁVYKOVÉ NEMOCI

41

Tomáš Páleníček, Lubor Janů, František Duška, Karel Nejšpor

NÁVYKOVÉ NEMOCI VYVOLANÉ ALKOHOLEM A JINÝMI NÁVYKOVÝMI LÁTKAMI	42
<i>Tomáš Páleníček, Lubor Janů, František Duška</i>	
Úvod	42
Epidemiologie	42
Legální návykové látky	42
Nelegální návykové látky	43
Mechanismus účinku jednotlivých návykových látek	43
Diagnóza a diagnostická kritéria	45
Diferenciální diagnóza – komorbidita	48
Život ohrožující stavy vzniklé v souvislosti s užíváním návykových látek	49
Obecný postup u akutní intoxikace návykovou látkou	49
■ Ethanol	50
■ Sedativa	50
■ Opiáty	51
■ Kokain a jiná sympatomimetika	51
■ Rekreační drogy	51
■ Těkavé látky, inhalačně užívané uhlovodíky a rajský plyn (N ₂ O)	51
Zásady léčby	51
Léčba akutních stavů provázejících užívání návykových látek	51
Intoxikace	52
■ Alkohol	52

■ Kognitivní rekonstrukce	297
■ Nácvik komunikačních dovedností	298
■ Expozice	298
■ Řešení problémů	299
■ Příprava na budoucnost.....	299
■ Prevence smíšené úzkostně depresivní poruchy	299
Závěr	299
Doporučovaný terapeutický přístup	299

14. OBSEDANTNĚ KOMPULZIVNÍ PORUCHA

301

Jiřina Kosová, Ján Praško, Beata Pašková

Úvod	302
Epidemiologie	302
Etiopatogeneze	302
Průběh a prognóza	304
Diagnóza	304
Diferenciální diagnóza	305
Diagnostický postup, vyšetření a hodnocení pacienta	307
Zásady léčby	307
Cíle léčby	307
Farmakoterapie	307
Monoterapie	309
Augmentace	313
Změna antidepressiva	315
Jiné léčebné strategie	315
Léčba obsedantně kompulzivní poruchy s komorbidní poruchou	316
Jiná biologická terapie	316
Neurochirurgická léčba	316
Repetitivní transkraniální magnetická stimulace	316
Hluboká mozková stimulace	317
Elektrokonvulzivní terapie	317
Psychoterapie	317
Psychoanalýza nebo jiné formy dynamické terapie	317
Kognitivně behaviorální terapie	317
Kombinovaná léčba KBT a SRI	318
Klinické vedení pacienta	318
■ Akutní fáze léčby	318
■ Rezistence na akutní léčbu	319
■ Stabilizační fáze léčby	320
■ Udržovací fáze léčby	322
Závěr	322

15. PORUCHY PŘÍZPŮSOBNÍ

329

Jiřina Kosová, Ján Praško

Úvod	330
Epidemiologie	330
Etiopatogeneze	330
Predisponující faktory	330
■ Rané zážitky	330
■ Osobnost	330
■ Časové a situační souvislosti	331
Stresová či životní událost	331
■ Vztahová ztráta	331

■ Intrapsychická ztráta	331
■ Tělesné stresory – tělesné onemocnění	331
■ Funkční ztráta	332
Psychologické (intrapersonální) mechanismy reakce na stres a ohrožení	332
Udržovací faktory	333
Diagnostika	333
Diferenciální diagnostika	333
Komorbidita	334
Zásady léčby	334
Vyšetření a hodnocení	334
Léčba	335
Cíle léčby	335
Klinické vedení pacienta	335
Psychoterapeutické intervence	336
■ Podpůrná psychoterapie po traumatické události	336
■ Komunikace s truchlícím pacientem	336
■ Pomoc lékaře při zvládání truchlení	337
■ Podpůrná psychoterapie u život ohrožujících onemocnění	338
■ Komunikace s pozůstalými	339
Psychofarmakologické intervence	339
Závěr	340

16. POSTTRAUMATICKÁ STRESOVÁ PORUCHA

343

Ján Prasko

Úvod	344
Epidemiologie	344
Etiopatogeneze	344
Průběh	346
Diagnóza	346
Diferenciální diagnóza	347
Zásady léčby	349
Cíle léčby	349
Terapeutické možnosti	349
Farmakoterapie	349
■ Tricyklická antidepresiva	350
■ SSRI	350
■ IMAO/RIMA	351
■ Antipsychotika	352
■ Inhibitory adrenergní aktivity	352
■ Benzodiazepiny	352
■ Antagonisté a agonisté serotoninu	352
■ Stabilizátory nálady	352
■ Opioidní antagonisté	353
Specifické psychoterapie	353
■ Behaviorální terapie	353
■ Kognitivní terapie	353
■ Kognitivně behaviorální terapie	353
■ Psychodynamická terapie	354
■ Skupinová psychoterapie	354
■ Rodinná terapie	354
■ Hypnóza	354
■ EMDR	354

Klinické vedení pacienta	354
■ Všeobecné principy léčby	354
■ Psychofarmakoterapie	354
■ Psychoterapie	355
Závěr	358
Doporučovaný terapeutický přístup	358

17. SOMATIFORMNÍ PORUCHY

365

Ján Prasko, Erik Herman

Úvod	366
Diagnostický postup a vyšetření	366
Cíle léčby	366
Terapeutické možnosti	366
Klinické vedení pacienta	366
SOMATIZAČNÍ PORUCHA	368
Úvod	368
Epidemiologie	368
Etiopatogeneze	368
Diagnóza	369
Průběh	369
Diferenciální diagnóza	369
Komorbidita	370
Zásady léčby	370
Klinické vedení pacienta	370
Psychoterapie	370
Farmakoterapie	372
Závěr	372
HYPOCHONDRICKÁ PORUCHA	373
Úvod	373
Epidemiologie	373
Etiopatogeneze	373
Diagnóza	375
Průběh	375
Diferenciální diagnóza	375
Komorbidita	376
Zásady léčby	376
Psychoterapie	376
Kognitivně behaviorální terapie hypochondrické poruchy	376
Farmakoterapie	378
Závěr	379
DYSMORFOFOBICKÁ PORUCHA	380
Úvod	380
Epidemiologie	380
Etiopatogeneze	380
Diagnóza	380
Průběh	380
Diferenciální diagnóza	380
Zásady léčby	380
Psychoterapie	381
Farmakoterapie	381

Kosmetické operace	381
Závěr	381
SOMATOFORNÍ VEGETATIVNÍ DYSFUNKCE	382
Úvod	382
Epidemiologie	382
Etiopatogeneze	382
Diagnóza	382
Průběh	383
Diferenciální diagnóza	383
Zásady léčby	383
Psychoterapie	384
Farmakoterapie	384
Závěr	384
PŘETRVÁVAJÍCÍ SOMATOFORNÍ BOLESTIVÁ PORUCHA	385
Úvod	385
Epidemiologie	385
Etiopatogeneze	385
Diagnóza	385
Průběh	385
Diferenciální diagnóza a komorbidity	385
Zásady léčby	386
Psychoterapie	386
Farmakoterapie	386
Komplexní přístupy	386
Závěr	386
18. DISOCIATIVNÍ PORUCHY 389	
<i>Erik Herman, Ján Práško, Jiří Hovorka, Tomáš Neždál</i>	
Úvod	390
Epidemiologie	390
Etiopatogeneze	390
Příčiny vzniku disociace	390
Diferenciální diagnóza	392
Jednotlivé disociativní poruchy	392
Disociativní amnézie	392
Disociativní fuga	395
Disociativní stupor	395
Trans a stavy posedlosti	395
Disociativní poruchy motoriky	395
Disociativní křeče – psychogenní neepileptické záchvaty (psychogenic non-epileptic seizures, PNES)	396
Disociativní porucha citlivosti a poruchy senzoričné	397
Ganserův syndrom	397
Mnohočetná porucha osobnosti (disociativní porucha identity)	397
Zásady léčby	398
Farmakoterapie	398
Psychoterapie	398
Hypnóza	398
Abreakce	398
Technika promítacího plátna	398
Psychoanalytická psychoterapie	398
Kognitivní psychoterapie	398

Podpůrná psychoterapie	399
Amobarbitalová interview	399
Doporučený terapeutický postup v léčbě disociativních poruch	399
Závěr	399

19. HRANIČNÍ PORUCHA OSOBNOSTI

401

Ján Praško

Úvod	402
Epidemiologie	402
Etiopatogeneze	402
Průběh	404
Diagnóza	405
Diferenciální diagnostika a komorbidita	405
Zásady léčby	406
Vyšetření a hodnocení	406
Cíle léčby	407
Prostředky léčby	408
Podpůrná psychoterapie	410
Splitting a hranice	411
Farmakoterapie	411
Antidepresiva	412
■ Tricyklická antidepresiva	412
■ SSRI a SNRI	412
Antipsychotika	413
■ Typická antipsychotika	413
■ Atypická antipsychotika	413
Stabilizátory nálady	414
Jiná léčiva	414
Fototerapie	414
Elektrokonvulzivní léčba	414
Specifické psychoterapie	414
Jednotlivé psychoterapeutické přístupy	415
■ Dynamická psychoterapie	415
■ Kognitivně behaviorální terapie	416
■ Rodinná terapie	418
■ Léčba v terapeutické komunitě	418
Klinické vedení pacienta a jednotlivé fáze léčby	418
Fáze léčby	418
■ Krizová intervence	418
■ Akutní léčba	418
■ Pokračovací léčba	423
Ukončení léčby	423
Léčba hraniční poruchy osobnosti u speciálních skupin	423
Postupy při rezistenci na léčbu	423
Závěr	424

20. NESPAVOST

427

Lucie Závěšická, Kateřina Espa Červová, Ján Praško

Úvod	428
Regulace spánku a bdění	428
Insomnie	429
Epidemiologie	429

Etiopatogeneze	429
Průběh	430
Vyšetření	430
Diagnostická kritéria	431
Diferenciální diagnóza	431
Zásady léčby	432
Léčba akutní a přechodné nespavosti	433
Farmakoterapie	433
■ Benzodiazepiny	433
■ Hypnotika	434
■ Melatonin	434
■ Antihistaminika	436
Léčba chronické nespavosti	436
Psychoterapie	436
Farmakoterapie	438
■ Antidepresiva	438
■ Antipsychotika	440
■ Hypnotika 3. generace	440
■ Jiné skupiny léků	440
Klinické vedení pacienta	440
Krátkodobá insomnie	440
Chronická insomnie	441
Závěr	441

21. SEXUÁLNÍ DYSFUNKCE

445

Jan Zhytovský, Richard Balon, Ján Praško, Dagmar Seifertová

Úvod	446
Normální sexualita	446
Normální sexuální chování	446
Diagnóza sexuálních dysfunkcí	447
Epidemiologie sexuálních dysfunkcí	447
Etiologie sexuálních dysfunkcí	447
Diferenciální diagnóza	448
Jednotlivé sexuální dysfunkce	448
Poruchy sexuální touhy	448
■ Snížená sexuální apetence	448
■ Nechuť (averze) k sexuální aktivitě	449
Poruchy sexuálního vzrušení	449
■ Selhávání ženského sexuálního vzrušení	449
■ Mužská erektilní porucha	449
Poruchy orgasmu	451
■ Porucha orgasmu u žen	451
■ Porucha orgasmu u mužů	451
■ Předčasná nebo rychlá ejakulace	451
Sexuální poruchy související s bolestí	452
■ Vaginismus	452
■ Dyspareunie	452
Sexuální dysfunkce způsobené somatickým postižením	452
Zásady léčby	453
Léčba mužských sexuálních dysfunkcí	453
Léčba poruch mužské sexuální apetence	453
Terapie poruch erekce	453

■ Psychoterapie	453
■ Farmakoterapie	454
Terapie předčasné ejakulace	455
■ Farmakoterapie	455
■ Psychoterapie	456
Terapie mužské anorgasmie	456
Terapie ženských sexuálních dysfunkcí	456
Terapie snížené sexuální apetence	456
Terapie sexuálních poruch souvisejících s bolestí a sexuální averzí	456
■ Farmakoterapie	456
■ Psychoterapie / sexuální terapie	456
Terapie snížené sexuální vzrušivosti neboli selhání genitální odpovědi	456
■ Farmakoterapie	457
■ Psychoterapie / sexuální terapie	457
Terapie ženské poruchy orgasmu, anorgasmie	457
■ Psychoterapie / sexuální terapie	457
Sexuální terapie	457
Závěr	459

22. PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY

463

Hana Papežová

Úvod	464
Epidemiologie	464
Etiopatogeneze	464
Průběh a prognóza	464
Diagnóza	464
Zásady léčby	465
Vyšetření	465
Cíle léčby	466
Koordinace léčby	467
Specializovaná psychoterapeutická a psychosociální intervence	469
Farmakoterapie	471
Závěr	479

23. PSYCHICKÉ PORUCHY V GRAVIDITĚ A LAKTACI

483

Pavel Mohr, Ján Praško, Martin Bareš, Dagmar Seifertová, Erik Herman, Jiří Horáček

Úvod	484
Léčba psychických poruch v těhotenství a během kojení	484
Rizika farmakoterapie a rizika vysazení medikace	484
Zásady léčby	485
Psychotické poruchy – antipsychotika	485
Afektivní poruchy – antidepressiva	486
Afektivní poruchy – stabilizátory nálady	487
Úzkostné poruchy a nespavost – anxiolytika a hypnotika	489
Psychoterapie poporodních depresí	490
Psychoterapie úzkostných poruch	491
Elektrokonvulze	491
Závěr	493

24. EXTRAPYRAMIDOVÉ POLÉKOVÉ PORUCHY

499

Michal Maršálek

Úvod	500
Epidemiologie, etiopatogeneze, průběh, diferenciální diagnóza	500

Akutní extrapyramidové polékové syndromy	500
■ Parkinsonismus	501
■ Akutní dystonie	501
■ Akutní akatizie	501
Tardivní polékové extrapyramidové syndromy	501
■ Tardivní dyskineze	501
■ Tardivní dystonie	503
■ Tardivní akatizie	503
Diagnostická kritéria	505
Zásady léčby	507
Cíle léčby	507
Terapeutické možnosti	507
■ Parkinsonismus	507
■ Akutní dystonie	508
■ Akutní akatizie	510
■ Tardivní dyskineze	511
■ Tardivní dystonie	513
■ Tardivní akatizie	514
Sledování laboratorních a jiných důležitých nálezů	514
Jiné biologické terapie	515
Specifické psychoterapie	515
Postupy při rezistenci na léčbu	516
Rehabilitace a resocializace	516
Závěr	516

25. ŽIVOT OHROŽUJÍCÍ SITUACE

521

NEUROLEPTICKÝ MALIGNÍ SYNDROM	522
<i>Dagmar Seifertová</i>	
Úvod	522
Etiopatogeneze	522
Diagnóza a klinické příznaky	522
■ Dynamika rozvoje neuroleptického maligního syndromu	523
Diferenciální diagnóza	523
Primární onemocnění centrálního nervového systému	523
Systémová onemocnění	524
Komplikace neuroleptického maligního syndromu	524
Zásady léčby	525
Terapie po epizodě neuroleptického maligního syndromu	526
Závěr	526
SEROTONINOVÝ SYNDROM	528
<i>Pavel Mohr</i>	
Úvod	528
Etiopatogeneze	528
Diagnóza a klinický obraz	528
Zásady léčby	529
Závěr	530

26. SUICIDALITA

531

<i>Ján Praško, Pavel Doubek</i>	
Úvod	532
Epidemiologie	532

Etiopatogeneze	533
Průběh	533
Diagnóza	534
Psychické poruchy a riziko suicidia	535
■ Deprese	535
■ Bipolární porucha	535
■ Dystymie	535
■ Úzkostné poruchy	535
■ Závislost na alkoholu	535
■ Psychotické poruchy, schizofrenie	535
■ Poruchy přizpůsobení	536
■ Insomnie	536
■ Poruchy příjmu potravy	536
■ Poruchy osobnosti	536
Somatická onemocnění a suicidalita	536
Zásady léčby	537
Vyšetření a hodnocení	537
Stupnice k hodnocení suicidálního rizika	539
Cíle léčby	539
Farmakoterapie	540
■ Antidepresiva	540
■ Antipsychotika	541
■ Lithium	541
■ Antikonvulziva	542
■ Anxiolytika	542
Elektrokonvulzivní léčba	542
Klinické vedení pacienta a jednotlivé fáze léčby	542
■ Utvoření a udržování terapeutického společenství	542
■ Bezpečnost pacienta	543
Hospitalizace	543
Ambulantní léčba	544
Antisucidální kontrakt	545
Koordinační péče a spolupráce mezi zdravotnickými pracovníky	545
Krizová intervence	545
Psychoedukace pacienta a rodiny	546
Akutní léčba	546
Pokračovací léčba	546
Profylaktická léčba	547
Specifické psychoterapie	547
■ Kognitivně behaviorální terapie	547
■ Dialekticko-behaviorální terapie	547
■ Psychodynamické a psychoanalytické psychoterapie	547
■ Jiné psychosociální intervence	548
Závěr	548

27. BIOLOGICKÉ METODY LÉČBY V PSYCHIATRII

551

Dagmar Seifertová, Ján Praško, Milan Kopeček, Martin Baroš, Jiří Horáček, Lucie Škrdlantová

ELEKTROKONVULZIVNÍ TERAPIE	552
---	-----

Dagmar Seifertová

Úvod	552
-------------------	-----

Indikace	552
-----------------------	-----

Kontraindikace	553
-----------------------------	-----

Metodika postupu při EKT	553
Vyšetření před EKT	553
Zásady léčby	553
Postup při EKT	553
Elektrokonvulzivní přístroje	555
Umístění elektrod	555
Dávkování stimulu	556
Pokračovací nebo udržovací EKT	556
Nežádoucí účinky po EKT	556
EKT u speciálních populací	557
Souběžná farmakoterapie	557
EEG	557
Závěr	557
FOTOTERAPIE	559
<i>Ján Praško</i>	
Úvod	559
Mechanismus účinku	559
Terapeutické faktory	559
Indikace	560
Kontraindikace	560
Nežádoucí účinky	560
Interakce	561
Efekt z vysazení fototerapie	561
Praktické užití	561
Akutní terapie	561
Udržovací a profylaktická terapie	561
Závěr	561
REPETITIVNÍ TRANSKRANIÁLNÍ MAGNETICKÁ STIMULACE	563
<i>Miloslav Kopeček, Martin Baroš, Jiří Horáček, Lucie Skrdlantová</i>	
Úvod	563
Indikace	563
Kontraindikace	563
Vyšetření před aplikací rTMS	563
Mechanismus účinku	564
Účinnost	564
Současná a následná léčba farmaky	565
Predikce účinnosti v léčbě deprese	565
▀ Lokalizace rTMS a další parametry	565
Udržovací rTMS	565
Bezpečnost	565
Závěr	565
28. LÉKOVÉ INTERAKCE	569
<i>Tomáš Doležal, Michaela Procházková, Jiří Sliva</i>	
Klasifikace lékových interakcí	570
Interakce antidepresiv	571
Interakce lithia	576
Interakce anxiolytik	581
Interakce typických antipsychotik	586
Interakce atypických antipsychotik	589
ZKRATKY	593
REJSTŘÍK	597

■ Opiáty	52
■ Kanabinoidy	52
■ Sedativa a hypnotika (benzodiazepiny)	52
■ Stimulancia (pervitin, kokain)	53
■ Halucinogeny a delirogeny	53
■ Nikotin	53
■ Těkavé látky	53
Odvykací stavy	53
■ Alkohol	53
■ Opiáty	54
■ Kanabinoidy	54
■ Sedativa a hypnotika (benzodiazepiny)	54
■ Stimulancia (pervitin, kokain)	54
■ Halucinogeny	54
■ Nikotin	54
■ Těkavé látky	55
■ Více látek	55
Psychotické poruchy	55
■ Flashbacky (psychotické reminiscence)	55
■ Amnestický syndrom	55
■ Reziiduální stavy (psychotické, demence, poruchy chování a osobnosti)	55
Léčba závislosti	55
■ Obecné principy	55
■ Cíle psychoterapie u léčby závislosti na návykových látkách	56
■ Psychoterapeutické přístupy používané v terapii závislosti	56
■ Aplikace psychoterapie a léčba v ČR	58
Léčba závislosti na alkoholu	58
■ Psychoterapie u závislosti na alkoholu	58
■ Farmakoterapie závislosti na alkoholu	59
Léčba závislosti na opiátech	60
■ Psychosociální intervence, psychoterapie	60
■ Substituční léčba u závislosti na opiátech	61
Léčba závislosti na stimulantcích	62
■ Psychoterapie	63
■ Farmakoterapie závislosti na stimulantcích	63
Kombinovaná závislost	63
Léčba závislosti na benzodiazepinech	63
Léčba závislosti na barbiturátech	64
Léčba závislosti na kanabinoidech	64
Léčba závislosti na těkavých látkách	64
Léčba závislosti na nikotinu	64
PATOLOGICKÉ HRÁČTVÍ	71
<i>Karel Nešpor</i>	
Úvod	71
Diferenciální diagnóza a diagnostická kritéria	71
Diagnostické nástroje a diagnostický proces	72
Diferenciální diagnóza	72
Zásady léčby	73
Krátká intervence	73
Prevence sebevražd u patologických hráčů	73
Komplexní léčba patologického hráčství	74
Desenzibilizace ve fantazii	74

Další kognitivně behaviorální techniky a úprava životního stylu	75
Rodinná terapie	75
■ Způsoby, jak zvládat bažení (craving)	75
Skupinová terapie	75
Farmakoterapie	76
Další postupy	76
Postup v případě rezistence na léčbu	76
Závěr	76

4. SCHIZOFRENIE

79

Dagmar Seifertová, Jan Libiger, Jaromír Švestka, Pavel Mohr, Lucie Motlová

Úvod	80
Epidemiologie	80
Etiopatogeneze	80
Diagnóza	81
Diferenciální diagnóza	82
Průběh	82
Komorbidita	82
Zásady léčby	82
Farmakoterapie	82
Fáze terapie schizofrenní psychózy	83
■ Zklidnění akutního psychotického stavu	84
■ Akutní fáze – léčba psychotické ataky	84
■ Stabilizační fáze	84
■ Udržovací fáze	85
Farmakorezistence	86
Léčba specifických subpopulací	86
Přehled atypických antipsychotik: mechanismus účinku, rozdělení, popis jednotlivých preparátů	87
■ Rozdělení atypických antipsychotik podle mechanismu účinku	88
■ Stručná charakteristika jednotlivých preparátů	89
Jiná léčiva	93
■ Stabilizátory nálady	93
Laboratorní a jiné nálezy	94
Elektrokonvulzivní terapie	94
Psychoterapeutické a psychosociální přístupy	94
Psychosociální přístupy	94
■ Psychoterapie	94
■ Psychoedukace	95
■ Trénink kognitivních funkcí a nácvik sociálních dovedností	97
■ Zaměstnání s podporou a chráněné bydlení	98
Závěr	98

5. DEPRESIVNÍ PORUCHA

103

Martin Bareš, Tomáš Novák

Úvod	104
Etiopatogeneze	104
Dědičnost a výskyt	105
Průběh	105
Klinický obraz a diagnostická kritéria	105
Diferenciální diagnóza	106
Zásady léčby	107
Cíle léčby	107

Fáze léčby depresivní poruchy	107
Terapeutické možnosti	108
Farmakoterapie	108
■ Antidepresiva	108
■ Další farmaka používaná v léčbě depresivní poruchy	114
■ Antipsychotika v léčbě unipolární deprese	115
Jiné biologické způsoby léčby	116
■ Elektrokonvulzivní léčba	116
■ Fototerapie	116
■ Repetitivní transkraniální magnetická stimulace	116
■ Stimulace n. vagus	117
Psychoterapie	117
■ Kognitivně behaviorální terapie	117
■ Interpersonální psychoterapie	117
■ Krátká dynamická psychoterapie	118
■ Manželská a rodinná terapie	118
Laboratorní a přístrojová vyšetření prováděná během léčby depresivní poruchy	118
Klinický postup a vedení pacienta	119
Stanovení diagnózy	119
■ Ověření bezpečnosti pacienta a jeho okolí	119
■ Rozhodnutí o způsobu a režimu léčby	120
■ Hodnocení psychického stavu a rizik během léčby	120
■ Klinické vedení a psychoedukace	120
■ Volba iniciačního způsobu léčby	120
■ Indikace jednotlivých typů léčby	120
■ Principy výběru specifického antidepresiva	121
■ Principy dávkování antidepresiva a kombinace antidepresiva s benzodiazepiny	121
■ Postup po selhání prvního léčebného pokusu	121
■ Ukončení léčby v pokračovací či profylaktické fázi	121
■ Léčba pacienta s psychotickou depresí	121
■ Léčba pacienta trpícího rezistentní depresivní poruchou	122
■ Rehabilitace a resocializace	124
Závěr	126

6. BIPOLÁRNÍ PORUCHA

131

Erik Herman, Pavel Gref, Jiří Hovorka, Ján Praško, Pavel Doubek

Úvod	132
Epidemiologie	132
Etiopatogeneze	132
Diagnóza	132
Diferenciální diagnóza	136
Průběh	137
Komorbidity	137
Zásady léčby	138
Léčba akutní manické a smíšené epizody	138
■ Lithium	138
■ Valproát	141
■ Carbamazepin	142
■ Jiná antikonvulziva	143
■ Antipsychotika	144
■ Kombinace medikace	146
■ Jiná léčiva	146
■ Elektrokonvulzivní terapie	147

Léčba rychlého cyklování epizod	147
Léčba depresivní epizody	148
■ Lithium	148
■ Antikonvulziva	148
■ Antidepresiva	149
■ Inhibitory monoaminoxidázy	149
■ SSRI a novější antidepresiva	149
■ Tricyklická antidepresiva	150
■ Antipsychotika	150
■ Elektrokonvulzivní terapie	150
■ Nové terapeutické postupy	150
■ Dilema léčby depresivní epizody bipolární poruchy	151
Udržovací a profylaktická léčba	152
■ Lithium	152
■ Valproát	153
■ Ostatní antikonvulziva	153
■ Antipsychotika	154
■ Kombinace terapie	154
■ Elektrokonvulzivní terapie	154
■ Výběr účinného stabilizátoru nálady podle klinického profilu pacienta	155
Psychoterapie u pacientů s bipolární poruchou	155
Psychoterapeutické přístupy	156
■ Léčba zaměřená na rodinu (family-focus treatment)	156
■ Interpersonální terapie a léčba sociálních rytmy (interpersonal and social rhythm therapy)	156
■ Monitorování prodromálních symptomů	157
■ Individuální psychoedukace	157
■ Kognitivní terapie	157
Psychoterapie manické epizody	157
Psychoterapie depresivní epizody	158
Udržovací léčba	158
Klinické vedení pacienta s bipolární poruchou	158
Závěr	159

7. DYSTHYMIE

167

Ján Praško, Pavel Doubek, Erik Herman, Hana Prašková

Úvod	168
Epidemiologie	168
Etiopatogeneze	168
Průběh	168
Diagnóza	169
Diferenciální diagnostika a komorbidita	170
Zásady léčby	170
Vyšetření a hodnocení	171
Cíle léčby	171
Terapeutické možnosti	173
Farmakoterapie	173
■ Důkazy účinnosti	173
■ Základní dávkování léčiv	173
■ Nejčastější nežádoucí účinky	173
■ Speciální skupiny	174
■ Fáze farmakologické léčby	175
Klinické vedení pacienta	177

Specifické psychoterapie	178
■ Důkazy účinnosti	178
■ Jednotlivé psychotherapeutické přístupy	178
■ Rehabilitace a resocializace	181
Závěr	182

8. PANICKÁ PORUCHA

187

Ján Praško, Erik Herman, Hana Prašková, Michal Raszka

Úvod	188
Epidemiologie	188
Etiopatogeneze	188
Průběh	188
Diagnóza	188
Diferenciální diagnostika a komorbidita	189
Panická porucha u somaticky nemocných	191
■ Onemocnění srdce	191
■ Plicní choroby	191
■ Nemoci centrálního nervového systému	192
■ Vestibulární nemoci	192
Zásady léčby	192
Vyšetření a hodnocení	193
Cíle léčby	193
Farmakoterapie	193
Důkazy účinnosti	194
■ Benzodiazepiny	194
■ Antidepresiva	196
■ Antikonvulziva	201
■ Jiná léčiva	201
Pokračující léčba – studie	201
■ Metaanalýzy	201
■ Základní dávkování léků	201
Nežádoucí účinky	201
Kombinace psychofarmak	202
Speciální skupiny pacientů s panickou poruchou	202
■ Pacienti s kardiálním onemocněním	202
■ Těhotné pacientky s panickou poruchou	202
Klinické vedení pacienta	202
Fáze léčby	203
■ Krizová intervence	203
■ Akutní léčba panické poruchy	203
■ Pokračovací léčba	204
■ Profylaktická léčba a prevence	205
Specifické psychoterapie	205
Důkazy účinnosti	205
■ Behaviorální přístupy	205
■ Kognitivní terapie	205
■ Kognitivně behaviorální terapie	205
■ Psychodynamická psychoterapie	207
■ Aerobní cvičení	207
Jednotlivé psychotherapeutické postupy	207
■ Kognitivně behaviorální terapie	207
■ Krátká psychodynamická psychoterapie	209

Kombinovaná léčba	209
Postupy při rezistenci na léčbu	209
Druhý krok při farmakoterapii – změna léku	209
■ Alternativní druhý krok při farmakoterapii – augmentace	210
Třetí krok při farmakoterapii	211
Komorbidita	211
Problémy v léčbě u panické poruchy	211
Rehabilitace a resocializace	211
Závěr	211

9. AGORAFOBIE**219**

Ján Praško, Hana Prašková

Úvod	220
Epidemiologie	220
Etiopatogeneze	220
Průběh a prognóza	221
Diagnóza	221
Diferenciální diagnóza a komorbidita	221
Zásady léčby	223
Cíle léčby	223
Terapeutické možnosti	223
Farmakoterapie	223
Specifické psychoterapie	223
■ Behaviorální terapie	224
■ Kognitivní terapie	224
■ Kognitivně behaviorální terapie	224
Klinické vedení pacienta	225
■ Kognitivně behaviorální terapie	226
■ Jiné psychoterapie	227
■ Kombinovaná léčba	227
Klinický postup při farmakoterapii	228
Rehabilitace, resocializace a prevence	228
Závěr	228

10. GENERALIZOVANÁ ÚZKOSTNÁ PORUCHA**231**

Ján Praško, Jana Vyskočilová

Úvod	232
Epidemiologie	232
Etiopatogeneze	232
Průběh	234
Diagnóza	234
Diferenciální diagnostika a komorbidita	234
Komorbidita generalizované úzkostné poruchy	236
Zásady léčby	237
Vyšetření a hodnocení	237
Cíle léčby	238
Klinické vedení pacienta	238
Farmakoterapie	239
Fáze farmakologické léčby	239
■ Akutní léčba	239
■ Pokračovací léčba	240
■ Ukončení léčby	240
■ Profylaktická léčba a sekundární prevence	240

Důkazy účinnosti	240
■ Antidepressiva	240
■ SSRI	241
■ SNRI	242
■ Jiná antidepressiva	243
■ Tricyklická antidepressiva	243
■ Benzodiazepiny	244
■ Antiepileptika	244
■ Jiné lékové skupiny	245
■ Kombinace antidepressiv s benzodiazepiny	246
■ Základní dávkování léků	246
■ Délka podávání medikace	247
Speciální skupiny	247
■ Pacienti se somatickým onemocněním	247
■ Těhotné pacientky s generalizovanou úzkostnou poruchou	247
■ Starší pacienti	247
Specifické psychoterapie	248
Důkazy účinnosti	248
Review a metaanalýzy	248
Porovnání psychoterapeutické, farmakologické a kombinované léčby	249
KBT generalizované úzkostné poruchy – praktická aplikace	249
Postupy při rezistenci na léčbu	249
Rehabilitace a resocializace	250
Závěr	251

11. SOCIÁLNÍ FOBIE

257

Ján Praško, Hana Prašková

Úvod	258
Epidemiologie	258
Etiopatogeneze	258
Průběh a prognóza	260
Diagnóza	260
Diferenciální diagnóza	260
Zásady léčby	261
Vyšetření a hodnocení	261
Cíle léčby	262
Terapeutické možnosti	263
Farmakoterapie	263
■ SSRI	263
■ IMAO	265
■ RIMA	265
■ Beta-blokátory	266
■ Benzodiazepiny	266
■ Jiná léčiva	266
■ Metaanalýza	266
■ Základní dávkování léčiv	266
■ Délka podávání medikace	267
■ Farmakorezistence	267
Specifické psychoterapie	267
■ Kognitivně behaviorální terapie	267
■ Jiné psychosociální přístupy	269
Praktická aplikace	269

■ Kognitivně behaviorální terapie	269
■ Kombinovaná léčba	270
■ Prevence sociální fobie	270
Závěr	271

12. SPECIFICKÉ FOBIE

275

Hana Prašková, Ján Praško

Úvod	276
Epidemiologie	276
Etiopatogeneze	277
Průběh	278
Diagnóza a diagnostická kritéria	278
Diferenciální diagnóza	278
Zásady léčby	279
Vyšetření a hodnocení	280
Cíle léčby	280
Terapeutické možnosti	280
Psychoterapie	280
■ Systematická desenzibilizace	280
■ Kognitivně behaviorální přístup u specifických fobií	280
■ Expoziční léčba	280
■ EMDR	280
■ Jiné psychoterapie	281
Farmakoterapie	281
■ Beta-blokátory	281
■ Benzodiazepiny	281
■ Tricyklická antidepresiva	281
■ SSRI	281
■ d-cykloserin	281
Klimické vedení pacienta	282
Léčba fobie z injekcí, krve a zranění	283
Problémy v léčbě specifických fobií	283
Závěr	284

13. SMÍŠENÁ ÚZKOSTNĚ DEPRESIVNÍ PORUCHA

287

Ján Praško, Hana Prašková

Úvod	288
Epidemiologie	288
Etiopatogeneze	288
Průběh	289
Diagnóza	289
Diferenciální diagnóza	290
Komorbidita	292
Zásady léčby	292
Vyšetření	292
Cíle léčby	292
Terapeutické možnosti	293
Farmakoterapie	293
Specifické psychoterapie	294
■ Plánování aktivit	295
■ Nácvik zklidnění dechu	296
■ Relaxace	296